Додаток 2

до наказу від 23.03.2023 р. № 244

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра ветеринарної гігієни імені професора А.К. Скороходька

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан факультету
_____ Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ
Протокол №__ від _____ 2023р.

"СХВАЛЕНО"
на засіданні кафедри ветеринарної гігієни ім. проф. А.К. Скороходька
Протокол №9 від "11" квітня 2023р.

Завідувач кафедри
_____ Марія КУЧЕРУК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
_____ Наталя ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГІГІЄНА УТРИМАННЯ ОВЕЦЬ І КІЗ

спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
освітня програма	«Ветеринарна медицина»
Факультет	ветеринарної медицини

Розробник: доцент кафедри, к. вет. н., В'ячеслав Соломон

Київ - 2023 р

1. Опис навчальної дисципліни

Гігієна утримання овець і кіз

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	21 – «Ветеринарна медицина» (шифр і назва)	
Напрям підготовки		
Спеціальність	212 «Ветеринарна медицина» (шифр і назва)	
Освітній ступінь	Магістр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	*Іспит*	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	6	
Семестр	12	
Лекційні заняття	*15 год.*	
Практичні, семінарські заняття	*15 год.*	*год.*
Лабораторні заняття		*год.*
Самостійна робота	*90 год.*	*год.*
Індивідуальні завдання	-- *год.*	*год.*
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 *год.*	*год.*

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з особливостей гігієни утримання та догляду за вівцями та козами.

Основні завдання навчальної дисципліни **«Гігієна утримання овець та кіз»** – вивчення біологічних особливостей, етологічних потреб тварин, впливу факторів зовнішнього середовища на їх організм тварин, вивчення санітарно-гігієнічних нормативів утримання та годівлі, виконання повсякденних гігієнічних процедур та надання невідкладної ветеринарної допомоги вівцям та козам.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Вимоги законодавства, що регулює основні правила утримання овець та кіз, як в домашніх умовах, так і на виробництві;
- Методи оцінки благополуччя тварин, законодавчі акти, що регламентують, належну поведінку з вівцями та козами;
- Принципи та вимоги до промислового розведення тварин та їх використання за різними напрямками.

вміти:

- застосовувати на практиці у разі необхідності знання з курсу «Гігієна утримання овець та кіз»;
- організувати процес вирощування і утримання тварин;
- оцінювати благополуччя тварин пояснювати концепцію благополуччя тварин та відповідні зобов'язання, що накладаються на власника, осіб, що обслуговують тварин, лікаря ветеринарної медицини та інших осіб, що працюють вівцями та козами;
- вживати заходів для запобігання жорстокого ставлення до тварин, профілактики захворювань, уникнення страждань тварин, а також страху чи стресу;
- дотримуватись правил годівлі тварин відповідно до їх виду, віку, фізіологічного стану тощо;
- планувати заходи щодо розведення тварин.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Прагнення до захисту тварин і гуманного ставлення до них.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

Знати правила утримання тварин відповідно до вимог біобезпеки, біоетики та благополуччя тварин.

Розуміти перебіг фізіологічних і патологічних процесів, в організмі тварин під впливом умов утримання чи чинників довкілля.

Програмні результати навчання (ПРН):

Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.

Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.

Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.

Розуміти логічну послідовність дій та вміти оформляти відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи.

Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Вимоги до утримання екзотичних і хутрових звірів													
Тема 1. Санітарно-гігієнічні та ветеринарні норми і правила утримання овець та кіз		17	2	2			13						
Тема 2. Біологічні особливості овець		17	2	2			13						
Тема 3. Біологічні особливості кіз		17	2	2			13						
Тема 4. Вимоги до утримання овець і кіз		17	2	2			13						
Разом за змістовим модулем 1		68	8	8			52						
Змістовий модуль 2. Благополуччя, годівля та розведення екзотичних і хутрових звірів													
Тема 5. Благополуччя, етологічні потреби й гуманне ставлення кіз		17	2	2			13						
Тема 6. Вимоги до годівлі овець та кіз		17	2	2			13						
Тема 7. Вимоги до розведення та відтворення овець та кіз		18	3	3			12						
Разом за змістовим модулем 2		52	7	7			38						
Усього годин	120		15	15			90						
Курсовий проект (робота) з _____ _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-		-	-	-		-
Усього годин	120		15	15			90						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Техніка безпеки при роботі з вівцями і козами. Народно-господарське значення овець та кіз	2
2	Біологічні особливості та видове різноманіття овець. Основні породи	2

	овець, що утримуються в Україні	
3	Біологічні особливості та видове різноманіття кіз. Основні породи кіз, що вирощуються в Україні	2
4	Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання овець. Заходи боротьби спрямовані на покращення умов утримання овець.	2
5	Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання кіз. Заходи боротьби спрямовані на покращення умов утримання кіз.	2
6	Характеристика кормів для овець. Корми рослинного і тваринного походження, характеристика поживності, способи підготовки до згодовування і їх використання в годівлі овець. Вимоги до води при напуванні овець.	2
7	Характеристика кормів кіз. Корми рослинного і тваринного походження, характеристика поживності, способи підготовки до згодовування і їх використання в годівлі кіз. Вимоги до води при напуванні кіз.	3

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вибір території, взаємне розташування будівель і споруд для овець і кіз.	13
2	Приміщення для проведення профілактичних та лікувальних процедур	13
3	Вимоги до обладнання приміщення для утримання кіз.	13
4	Гігієнічні вимоги при догляді за вівцематками і новонародженими ягнятами	13
5	Гігієнічні вимоги при догляді за новонародженими козенятами	13
6	Виробництво продукції вівчарства в сільськогосподарських підприємствах різних форм власності	13
7	Санітарно-гігієнічний контроль за якістю кормів, їх збереженням і згодовуванням	12

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Модуль 1	
1. Клімат – це: 1. Атмосферний тиск на певній території. 2. Закономірна послідовність атмосферних явищ, які складаються в даній місцевості внаслідок багаторічних повторень дії сонячної радіації, ґрунту, вітрів. 3. Напрямок руху вітрів за сезонами року. 4. Радіоактивне випромінювання навколишнього середовища.	2. Назвіть прилади для визначення температури повітря. 1. Термометр 2. Термопара 3. Барометр 4. Кататермометр 5. Люксметр
3. Що належить до гігрометричних величин? 1. Точка роси 2. КПО 3. Максимальна вологість 4. Барометричний тиск 5. Дефіцит насичення	4. Відносна вологість повітря – це: 1. Відношення тиску до температури повітря. 2. Відношення абсолютної вологості до максимальної, виражено у %. 3. Різниця між максимально та абсолютною вологістю, виражена у %. 4. Це дефіцит насичення.
5. Причини виникнення руху повітря в атмосфері: 1. Сонячна радіація.	6. Значення руху повітря в тваринницьких приміщеннях.

2. Різниця тисків повітряних шарів атмосфери. 3. Сила при тяжіння місяця. 4. Різниця температури повітряних шарів атмосфери.	1. Видалення надлишку шкідливих газів. 2. Видалення надлишку пилу і мікроорганізмів. 3. Зниження шуму. 4. Підвищення вмісту азоту в повітрі.
7. В яких одиницях визначають барометричний тиск? 1. м/с 2. г/м^3 3. мм. рт.ст. 4. Па 5. мг/л 6. Бар	8. Прилади для визначення атмосферного тиску: 1. Гігрометр. 2. Барометр. 3. Анемометр. 4. Термометр. 5. Люксметр.
9. Назвіть фактори, які зумовлюють рух повітря в тваринницькому приміщенні. 1. Мікробна забрудненість повітря 2. Робота вентиляційної системи 3. Наявність пилу в повітрі 4. Нещільності огороджуючих конструкцій 5. Освітленість приміщення	10. Який поглинаючий розчин використовують при визначенні CO_2 у повітрі приміщень? 1. Na_2CO_3 2. Йоду 3. $Ba(OH)_2$ 4. H_2SO_4 5. MgO

Варіант 1

Модуль 2	
1. Назвіть фактори, що впливають на природну освітленість тваринницьких приміщень. 1. Розмір вікон 2. Жива маса тварин 3. Санітарний стан підлоги 4. Розміщення приміщення за сторонами світу 5. Запиленість повітря приміщення	2. Кут падіння показує: 1. Відстань до найближчого об'єкту, який затіняє вікно. 2. Кут під яким сонячне світло падає на підлогу в приміщенні. 3. Кут під яким сонячне світло відбивається від освітлювальної поверхні. 4. Кут під яким сонячне світло безперешкодно падає на підлогу приміщення.
3. Кут отвору показує: 1. Відстань до найближчого об'єкту, який затіняє вікно. 2. Кут під яким сонячне світло падає на підлогу в приміщенні. 3. Кут під яким сонячне світло відбивається від освітлювальної поверхні.	4. Світловий коефіцієнт визначається як: 1. Відношення площі вікон до площі стін 2. Різниця між площею підлоги і площею вікон 3. Відношення загальної площі світлових прорізів до площі підлоги. 4. Відношення освітленості в приміщенні до освітленості під відкритим небом виражене

4. Кут під яким сонячне світло безперешкодно падає на підлогу приміщення.	у %.
5. Коефіцієнт природного освітлення визначається як: 1. Відношення площі вікон до площі стін 2. Різниця між площею підлоги і площею вікон 3. Відношення загальної площі світлових прорізів до площі підлоги. 4. Відношення освітленості в приміщенні до освітленості під відкритим небом виражене у %.	6. Назвіть методи нормування природної освітленості в приміщеннях для тварин: 1. Психрометричний 2. Коніметричний 3. Гравіметричний 4. Світлотехнічний 5. Геометричний 6. Алгебраїчний
7. Прилади для визначення освітленості в приміщенні: 1. Рулетка 2. Люксметр 3. Психрометр 4. Тахометр	8. Назвіть види освітленості: 1. Периферійна 2. Штучна 3. Природна 4. Централізована
9. Що враховують при виборі місця для побудови тваринницького об’єкту? 1. Рельєф місцевості 2. Продуктивність тварин 3. Епізоотичний стан ґрунту 4. Наявність джерела водопостачання 5. Тип годівлі тварин	10. Вентиляція – це: 1. Різниця між теплом, що надходить та видаляється з приміщення. 2. Обмін між повітрям приміщення та зовнішнього середовища. 3. Теплообмін

7. Методи навчання

Лекції, практичні заняття з використанням розрахунково-аналітичних та ситуаційних завдань, опрацюванням законодавчих актів і відеоматеріалів, ЕНК.

Годин у тиждень – 2, тижнів на вивчення – 15.

8. Форми контролю

- поточний (опитування, тестування);
- підсумковий – іспит (письмовий, тест).

9. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 01.05.2023 р. № 404)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $\mathbf{R}_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $\mathbf{R}_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $\mathbf{R}_{\text{дис}} = \mathbf{R}_{\text{нр}} + \mathbf{R}_{\text{ат}}$.

10. Навчально-методичне забезпечення

1. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засєкін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
2. Утримання і гігієна тварин. Утримання овець і кіз. Навчальний посібник. Частина ІІІ/ М.О. Захаренко, І.І. Ібатуллін, В.М. Поляковський, В.М. Михальська, М.Я. Кривенок, Л.В. Чепіль – Київ: НУБіП України, 2021. – 457 с.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засєкін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
2. Гігієна овець і кіз. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засєкін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
3. Справа смаку: як забезпечити молочну ферму кормом. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://kurkul.com/spetsproekty/899-sprava-smaku-yak-zabezpechiti-molochnu-fermu-kormom.
4. Годівниці для овець під сіно: як зробити своїми руками, фото, розміри. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://poradum.com/poradi-dlya-

domu/gospodarstvo/godivnici-dlya-ovec-pid-sino-yak-zrobiti-svo-mi-rukami-foto-rozmiri.html.
5. Вівці взимку: вміст, годування, скільки потрібно сіна. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://poradum.com/poradi-dlya-domu/gospodarstvo/vivci-vzimku-vmist-goduvannya-skilki-potribno-sina.html.
6. Транспортування тварин і продукції (санітарно-гігієнічні аспекти). Навчальний посібник / Засєкін Д.А., Поляковський В.М., Соломон В.В. Київ. ТОВ «Аграр Медіа Груп». 2013. 520 с.
7. Відомчі норми технологічного проектування. Вівчарські і козівничі підприємства. ВНТП – АПК 03.05 (Міністерство аграрної політики України). – К., 2005. – 88 с.

Допоміжна література

1. Botulism in farmed ruminants. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://apha.defra.gov.uk/documents/surveillance/diseases/botulism-in-ruminants.pdf.
2. Goatvet says some people find slanted slats means less hay wastage. But any fence-line feeder is good for preventing fa… | Goat feeder, Goat hay feeder, Goat barn. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.pinterest.com/pin/240520436322429472/.

Інформаційні ресурси

1. Veterinarian Goat Stock Photos. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.dreamstime.com/photos-images/veterinarian-goat.html.

2. Пасовищне утримання овець. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://agrostory.com/ua/info-centre/zivotnovodstvo/pastbishchnoe-soderzhanie-ovets/.
3.Tracker Cosmo. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.cleverkelpies.com/tracker-cosmo.

4.Neonatal Survival Research Crucial to a Successful Lambing Season. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.cielivestock.co.uk/neonatal-survival-crucial-research-success-lambing/.

5.Our new sheep shed – complete with lambs! [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.treanhouse.com/blog/our-new-sheep-shed-complete-with-lambs/.

6. Q&A: Expert guide on how to set up sheep housing. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.fwi.co.uk/livestock/housing/qa-expert-guide-set-sheep-housing.

7. Тренажер з правопису української мови. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://webpen.com.ua/pages/linguistic_norm/letter_G.html.

8. What’s in store for store lambs? [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://mecardo.com.au/whats-in-store-for-store-lambs/.

9. Missing lambs had escaped and joined another flock. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.stuff.co.nz/national/107185189/missing-lambs-had-escaped-and-joined-another-flock.